

शिक्षण आणि समाज

Education and Society

CERTIFICATE OF PUBLICATION

This is to certify that the article entitled

सामाजिक बदलामध्ये शिक्षणाची भूमिका

Authored By

प्रा.नंदकिशोर प्रेमचंद सिंगाडे

सहाय्यक प्राध्यापक अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख डॉ. एल. डी. बलखंडे कॉलेज ऑफ आर्ट्स अँड कॉमर्स, पवनी जि.भंडारा

Published in

Education and Society (शिक्षण आणि समाज) : ISSN 2278-6864 with IF=6.718

Vol. 46, Issue 04, No. 10, October-December : 2022

UGC CARE Approved, Group I, Peer Reviewed,

Bilingual, Multi-disciplinary Referred Journal

Shikshan Ani Samaj

सामाजिक बदलामध्ये शिक्षणाची भूमिका

प्रा.नंदकिशोर प्रेमचंद सिंगाडे सहाय्यक प्राध्यापक अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख डॉ. एल. डी. बलखंडे कॉलेज ऑफ आर्ट्स
अँड कॉमर्स, पवनी जि.भंडारा Email - nandkishorsingade3@gmail.com

सारांश

सामाजिक बदल आणि सामाजिक विकासाचे एजंट किंवा साधन म्हणून शिक्षणाची भूमिका सर्वत्र ओळखली जाते. जेव्हा मानवी गरजा बदलतात, जेव्हा विद्यमान सामाजिक व्यवस्था किंवा सामाजिक संस्थांचे नेटवर्क विद्यमान मानवी गरजा पूर्ण करण्यात अयशस्वी ठरते आणि नवीन सामग्री मानवी गरजा पूर्ण करण्याचे चांगले मार्ग सुचवते तेव्हा सामाजिक बदल घडू शकतात. सामाजिक बदल आपोआप होत नाहीत. शिक्षणामुळे माणसाच्या दृष्टिकोनात बदल घडवून सामाजिक बदल घडवू शकतात. त्यातून सामाजिक नातेसंबंध आणि संस्थांच्या पॅटर्नमध्ये बदल घडवून आणू शकतो आणि त्याद्वारे सामाजिक बदल घडवून आणतात. शिक्षणाचा उपयोग व्यक्तीला सक्षम बनवण्याचे साधन म्हणून केला जाऊ शकतो. सामाजिक बदल हा त्या समाजातील व्यक्तींच्या सामूहिक परिवर्तनातून होतो. तो आज धर्मनिरपेक्ष झाला आहे. शिक्षणामुळे व्यक्ती आणि समाजात सामाजिक बदल घडतात. शिक्षक हे बदलाचे कारक असतात, शिक्षण हे उत्तेजक असतात आणि विद्यार्थी हे बदलाचे ग्रहक आणि रक्षण करणारे असतात. या पेपरमध्ये सामाजिक बदल आणि शैक्षणिक व्यवस्थेतील मागासलेपणा व शिक्षणाची भूमिका यावर चर्चा केली आहे.

मुख्य शब्द: शिक्षण आणि सामाजिक बदल.

प्रस्तावना

सामाजिक बदलाची अपेक्षित प्रक्रिया सुरू करून शिक्षणाची भूमिका महत्त्वाची असते. देशाचा शैक्षणिक विकास हा विकासाच्या इतर सर्व पैलूशी अत्यंत महत्त्वाचा असतो आणि दिलेल्या कालावधीतील शैक्षणिक परिस्थिती हा त्या काळातील सामान्य सामाजिक-आर्थिक परिस्थितीचा अविभाज्य भाग असतो. सामाजिक बदल हा शब्द मानवी संवाद आणि परस्परसंबंधांमध्ये होणारे बदल दर्शवण्यासाठी वापरला जातो. समाज हे सामाजिक संबंधाचे जाळे आहे आणि म्हणूनच सामाजिक बदल म्हणजे सामाजिक संबंधांच्या व्यवस्थेतील बदल हे सामाजिक प्रक्रिया आणि सामाजिक परस्परसंवाद आणि सामाजिक संघटनेच्या दृष्टीने समजले जातात. सामाजिक बदलाचे साधन म्हणजे शिक्षण. म्हणून सामाजिक बदल घडवून आणण्यासाठी शिक्षण लोकांना कशी मदत करते, शिक्षणामुळे सामाजिक आणि आर्थिक समस्यांकडे पाहण्याचा दृष्टिकोन आणि पारंपारिक दृष्टिकोन बदलतो हे मुलांचे कौशल्य आणि ज्ञान वाढवते. तांत्रिक शिक्षणामुळे औद्योगीकरणाच्या प्रक्रियेत मदत होते. ज्यामुळे